

Podem aprendre quelcom de l'actual crisi econòmica?

ROCÍO MARTÍNEZ-SAMPERE
Diputada al Parlament de Catalunya

L'agost de 2007 va ser l'inici de la crisi econòmica en què ara es troba submergida l'economia occidental. Van començar a fer fallida els més de 900.000 milions de crèdits *subprime* concedits a persones no solvents i 'empaquetats' en instruments financers que han estat venuts a inversors de tota mena, amb la rapidesa i exhaustivitat típiques d'un món hiperglobalitzat financerament. Així doncs, el que va començar a ser un problema de crèdit localitzat al sud-oest d'Estats Units es va acabar convertint en una greu crisi de liquiditat i en una amenaça real de forta recessió a tot el món occidental.

Com la crisi està encara oberta –tan sols fa falta obrir el diari cada dia, farcit de nous titulars–, menteix qui diu que en coneix la causa, l'abast i les conseqüències. Justament, un dels majors problemes per entendre l'abast de la crisi és que es desconeix la quantia de les pèrdues, tant per la sofisticació de certs instruments financers, fet que dificulta enormement el càlcul del risc, com per l'espiral de preus en què està immers el mercat, que modifica, dia a dia, el valor d'aquests instruments financers. Però, tot i que no puguem saber quant, el que sí que podem saber és que després de la crisi res no tornarà a ser el que era en el món financer i probablement tampoc en el món econòmic. La Banca d'Inversió, que va resistir al crack del 29, ara o bé ha fet fallida o s'ha reconvertit en Banca comercial i Estats Units, insigne defensor del neoliberalisme, acaba d'aprovar el Pla Paulson –després de moltes peripècies motivades en part per la proximitat electoral–

que és el paquet de rescat més elevat de la història amb una quantia de 700.000 milions de dòlars. Un pla de rescat del que també es fa difícil avaluar la seva viabilitat i el seu èxit tot i que, com assenyalen la majoria d'experts, un cop ja estava anunciat, el cost de no tirar-lo endavant superava de llarg les seves possibles carències.

Sembla que l'etapa d'Estats Units com a única potència mundial toca a la seva fi i està emergint un món més multipolar, amb potències no occidentals. La revolució mundial de l'occidentalització que ens ha acompanyat durant segles està tocada de mort

El model americà de fonamentalisme de mercat ha demostrat, un cop més, que tenia molt de corporativisme proteccionista i d'atorgar privilegis a uns quants en nom d'una llibertat falsa

Davant d'aquesta incertesa sobre el que està passant i sobre el que passarà, que ens obliga a tenir una actitud de realisme i prudència al mateix temps, crec que un bon exercici seria preguntar-nos si en traurem quelcom de positiu, si aquesta crisi –que la patirem tots– pot esdevenir d'alguna manera també una oportunitat. Perquè com

marca la vella teoria dels cicles econòmics, sabem que de la crisi en sortirem, inexorablement. La feina a fer és intentar que en sortim més forts. Una mica com va passar amb la crisi del 93 que va significar una modernització i un canvi en la nostra cultura econòmica dels que són fruit el llarg creixement que hem experimentat els darrers tretze anys.

Així doncs, tot i el diagnòstic reservat i la teràpia experimental que caracteritzen aquesta crisi, crec que ja apareixen algunes certituds sobre les que hauríem de reflexionar de cara al futur.

Reflexions de futur

En primer lloc, estar a l'aguait i "pensar en gran", perquè el món està canviant de tal manera que necessitem redefinir el paper que hi podem i hi volem jugar. I els canvis no són tan sols la visualització contundent de que la globalització ens afecta de ple, quotidianament, sinó també un profund canvi geoestratègic que hem pogut visualitzar aquest estiu amb la invasió russa de Geòrgia i els Jocs Olímpics a Pequín. Una demostració de força militar la primera, i pacífica la segona, però les dues amb un sol missatge: se'ns ha de tenir en compte. Sembla que l'etapa d'Estats Units com a única potència mundial toca a la seva fi i està emergint un món més multipolar, amb potències no occidentals. En pocs anys, Xina, Índia, Rússia, Brasil i Mèxic tindran en el seu conjunt una producció superior als països del G-7, i això vol dir un món políticament i econòmicament diferent al que hem conegut fins ara. Per dir-ho abruptament, la revolució

mundial de l'occidentalització que ens ha acompanyat durant segles està tocada de mort.

En segon lloc, entendre que aquest nou ordre (o desordre) internacional, amb una nova agenda geopolítica i amb reptes de caire global com el canvi climàtic o el terrorisme internacional passa, des de l'esquerra, per una defensa aferrissada de l'Europa política. Més Europa és més Catalunya. La paralització de la construcció europea és, segurament, l'amenaça actual més gran cap a la defensa dels nostres valors i de les nostres condicions de vida, i Catalunya i Espanya no tindran cap paper si no és dins d'un marc europeu més sòlid i amb més poder polític.

En tercer lloc, reivindicar el model econòmic europeu. Reivindicar l'Estat del benestar. Un model que és el més eficient perquè proveeix de benestar a tothom i justament, i la provisió d'aquest benestar actua com un estabilitzador automàtic de crisis com la que estem vivint. Ens hem de reafirmar, per tant, en la defensa d'un model que és contrari a la monopolització dels beneficis per uns quants i que, en canvi, socialitza les pèrdues –com està passant en el cas americà. El model americà de fonamentalisme de mercat ha demostrat, un cop més, que tenia molt de corporativisme proteccionista i d'atorgar privilegis a uns quants en nom d'una llibertat falsa. La llibertat sense responsabilitat no és tal. Si l'Estat omnipresent és una catàstrofe, també ho és l'absència de regulació i de marcs públics de convivència. Si volem que els mercats funcionin de debò, s'han de regular i s'han d'intervenir quan aquests fan fallida, que la fan sovint, perquè les condicions de competència perfecta no es donen de manera natural. Eficiència i equitat, llibertat i igualtat, mercat i sector públic són els binomis que funcionen. I, des de l'esquerra democràtica, hem de rea-

firmar-nos en allò que hem defensat sempre: no a la fe cega –ni en els mercats, ni en l'Estat, ni en res–, i sí a la racionalitat motivada per l'inte-

El nou ordre (o desordre) internacional passa, des de l'esquerra i entre nosaltres, per una defensa aferrissada de l'Europa política. La paralització de la construcció europea és, segurament, l'amenaça actual més gran cap a la defensa dels nostres valors i de les nostres condicions de vida

rès general.

En darrer lloc, dur a terme una política econòmica sensata. I això vol dir que governs com el nostre, tot i la minvada capacitat de manobra que existeix en un món com el d'ara, han de dur a terme una política econòmica que no renunciï a la inversió, ni a continuar augmentant la productivitat, ni a aplicar rigor i austeritat en les finances públiques. I això és justament el que està fent el govern de la Generalitat, que combina la protecció als que ho estan passant pitjor, la defensa dels més dèbils, amb una política econòmica basada en contenir la davallada de l'activitat econòmica amb més inversió pública (tant en capital físic com en capital humà), en limitar els problemes de liquiditat amb instruments com l'Institut Català de Finances, en insistir en el que ja feia sobre com canviar el nostre model productiu cap a un de més valor afegit i més competitiu, en continuar amb la política de rigor i austeritat de les finances públiques (entenen que rigor vol dir precisament l'allunyament d'un dogmatisme absurd respecte als nivells de dèficit) i en posar en valor la corresponsabilització, això és, posar en valor el pacte social que implica l'acord estratègic

–no com a bandera, però sí com a manera de treballar. I aquesta política econòmica no es desvia gaire de la que el Govern ha impulsat els darrers anys, quan hi havia creixement econòmic. Mostra que és el millor senyal de la sensatesa a la que em referia.

Davant la incertesa, esperança? Millor deixem-ho en intentar contraposar l'optimisme de la voluntat al pesimismo de l'intel·lecte. Reflexionant sobre els elements d'aquesta crisi, sobre el que ens hem de reafirmar i sobre el que hem de canviar, sobre nosaltres però també sobre els altres, podem tenir una oportunitat. Una oportunitat que consisteix en treballar per a que d'aquesta crisi en sortim més reforçats, amb l'impuls i els fonaments necessaris per tenir un altre període de creixement espectacular però més equilibrat, on els guanys –aquest cop sí– siguin per a la gran majoria de catalans i de catalanes. ■